

BILTEN

AGENCIJA ZA PREDŠKOLSKO OSNOVNO I SREDNJE OBRAZOVANJE

siječanj - ožujak 2020. godine

Erasmus+

AGENCIJA ZA PREDŠKOLSKO
OSNOVNO I SREDNJE OBRAZOVANJE

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Dragi eTwinneri!

Čemu drugome i ovome tromjesečnome biltenu našeg društva s vama posvetiti najviše pozornosti nego entuzijazmu i odvažnosti nastavnika da djeluju i rade u skladu s novonastalom situacijom, ne samo u Bosni i Hercegovini nego i u čitavome svijetu. Zadesilo nas je stanje prirodne nesreće ili, pod drugim nazivom, izvanredno stanje zbog pojave koronavirusa. Radi zaštite ljudskih života, u cijeloj Bosni i Hercegovini uslijedila je vrlo bitna odluka – obustava nastavnog procesa u ustanovama za sve razine obrazovanja. Međutim, za sve školarce u Bosni i Hercegovini bitna je informacija da tijekom obustave nastave redovitu nastavu imaju priliku pratiti putem malih ekrana. Učenici se redovito informiraju o točnim terminima, koje mogu naći na službenim stranicama @MultimedijaBHRT i @RTRSvijesti. Redovitu mrežnu nastavu imaju i učenici Kantona Sarajevo sa svojim predmetnim nastavnicima. Sve navedeno ukazuje na ogroman entuzijazam i volju i nastavnika i učenika i njihovih roditelja da se proces odgoja i obrazovanja ne zaustavlja bez obzira na sve. Zahvaljujući i našim eTwinnerima i eTwinning alatima mnoge nastavne teme realiziraju se u skladu s potrebama nastavnog plana i programa te potrebama različitih razina obrazovanja.

Bez obzira na novonastalu situaciju, zahvaljujući eTwinning platformi imamo mogućnost komunicirati i surađivati s nastavnicima diljem svijeta. I dalje možemo raditi preko mrežne platforme i s našim učenicima u započetim ili novonastalim eTwinning projektima. Nemojte se obeshrabriti ni u postizanju ciljeva potrebnih za proljetnu kampanju. Sudjelujte i komunicirajte, a državna služba će dalje davati ogromnu potporu za vaše aktivnosti i prijedloge.

Naših osam odvažnih i vrijednih ambasadora također će pružiti nužnu potporu kako novim tako i iskusnijim eTwinnerima u Bosni i Hercegovini. Samo razmjenom informacija i znanja možemo kontinuirano ostvarivati svoje eTwinnerske ciljeve.

Želimo da se ova izvanredna situacija što prije završi u cijelom svijetu te da se svi vratimo u normalne i pobjedničke tokove života. eTwinnerski do postavljenih ciljeva. 😊

Puno uspjeha u drugom polugodištu školske 2019./2020. godine želi vam vaš

eTwinning tim

eTwinning vijesti

Za eTwinning 2020. je godina klimatskih promjena i ekoloških izazova.

„Naš je cilj pomiriti gospodarstvo s planetom Zemljom, pomiriti način naše proizvodnje, način kako konzumiramo, s našim planetom i da sve to funkcionira za naše ljude.“

Ursula von der Leyen, predsjednica Europske komisije

Podržavajući [Europski zeleni sporazum](#), eTwinning priznaje da će današnji učenici sutra biti odrasli ljudi. Vjerojatno će osjetiti učinke klimatskih promjena. Zbog toga je nužno naučiti održivo živjeti kako bismo se suprotstavili klimatskim promjenama i drugim izazovima okruženja.

- Proljetna kampanja počela je 2. ožujka 2020. godine; sudjeluje 8 eTwinning ambasadora iz BiH (Alma Đedović, Azra Šoš, Fatima Kličić, Lejla Hujdur, Nijad Salihović, Nada Sokolović, Adela Dobrić i Sandra Sredojević)
- Redoviti sastanci eTwinning tima s ambasadorima (planirane aktivnosti i realizacija postavljenih ciljeva)
- **U ovom razdoblju realizirano je 10 radionica i 4 webinar**
- **Statistički je povećan broj korisnika eTwinning portala u Bosni i Hercegovini, kao i broj projekata i novih škola**

Oznaku eTwinning škole za 2020. godinu ponijelo je 8 škola u Bosni i Hercegovini i to:

JU OŠ Sveti Sava, Foča

JU OŠ Veselin Masleša, Foča

JU OŠ Vuk Karadžić, Vlasenica

JU OŠ Osman Nakaš, Sarajevo

OŠ Petra Bakule, Mostar

JU Gimnazija Dobrinja, Sarajevo

Srednja ekonomska škola, Sarajevo

JU Srednja zubotehnička škola, Sarajevo

Europski paket alata za škole nudi konkretne ideje za poboljšanje suradnje unutar škole te s drugim školama i sa širom zajednicom kako bi se svoj djeci i mladima omogućilo postizanje uspjeha u školi. Ravnatelji škola, nastavnici, roditelji i druge osobe uključene u različite aspekte školskog života ovdje mogu pronaći korisne informacije, primjere mjera i dodatne materijale koji bi mogli obogatiti njihov rad na pružanju učinkovitog i visokokvalitetnog predškolskog i školskog obrazovanja. Cilj Paketa alata jeste podržavanje razmjene i [prijenosa najboljih praksi](#) i iskustava među nastavnim osobljem i kreatorima politika.

<https://www.schooleducationgateway.eu/hr/pub/profile.cfm?do=toolkitforschools>

Sve naše aktivnosti pratite na našoj službenoj web-stranici

<https://aposo.gov.ba/bs/erasmus/etwinning/>

i na Facebooku eTwinning BiH

eTwinning

Ulaganje u nastavnike je ulaganje u budućnost

Tijekom zadnjih godina uočili smo povećani broj problema s kojima se susreće nastavničko zvanje, kao što su [pad prestiža](#), [sve veća starosna dob nastavničke populacije](#) te [visoke stope osipanja nastavnika](#).

Razumjevanjem različitih problema i pripremanjem za budućnost, uključujući pružanje [rane podrške karijeri](#) i [mentorstvo](#) za nastavnike i ravnatelje škola, "[može se stvoriti snažnije i privlačnije](#)" zvanje u području školskog obrazovanja. Ovdje se navode tri načina kako to postići.

Poblje se upoznati s projektom "Nastavničke karijere"

Nastavničko zvanje se razvijalo i mnogi čimbenici koji su uzrokovali tu promjenu, kao što su **razvoji u obrazovnom upravljanju** i promjene **uvjeta tržišta rada** za nastavnike, nisu još dobro shvaćeni. Njihovo je razumjevanje cilj sustavnog usporednog projekta [Nastavničke karijere](#), prvog te vrste. U projektu se istražuju promjene i transformacija, kako u obrazovanju tako i na tržištima rada, koje su nas dovele do "[krize nastavničkog zvanja](#)".

Cilj projekta je:

- objasniti promjene u nastavničkoj politici na nacionalnoj i međunarodnoj razini te njihove rezultate
- razumjeti pad statusa i privlačnosti nastavničkog zvanja
- ispitati postupak raspodjele nastavnika na tržištu rada
- osigurati održivost zvanja predviđanjem osipanja i mobilnosti nastavnika

Projekt Nastavničke karijere financira [Europsko istraživačko vijeće \(ERC\)](#) kao dio [istraživačkog i inovacijskog programa Europske unije Obzorje 2020](#).

Početak može biti za svakoga težak. To se osobito odnosi na nove nastavnike, koji se mogu osjećati bačeno i bespomoćno i bez potrebne podrške u prvih nekoliko godina rada. Srećom, postoje inicijative kao što su [Alustavat Opetajat Toetav Kool](#) (Škola za nove nastavnike), u okviru kojih se ne **analiziraju samo potrebe i podiže svijest** o problemima s kojima se susreću novi nastavnici, već se pružaju **potrebni resursi, osposobljavanje i potpora**.

Neprofitna inicijativa iz Estonije surađuje s mrežom škola, a svaka škola provodi [deset osnovnih načela](#), koja se temelje na opažanjima i konzultacijama s nastavnicima, čelnicima obrazovnih institucija i ostalim dionicima, i koja služe kao vodič o tome kako stvoriti zajednicu potpore. Obuhvaćeni su [treniranje i mentorstvo](#), kao i **dijeljenje informacija i resursa**, a čak i prijedlozi o **raspodjeli upravnih zadataka**.

Otkada je program prvi put proveden **2016.**, nastavnici su ukazali na porast u [samoučinkovitosti](#) i razvoju svojih **nastavničkih vještina**. Mreža trenutno ima [85 škola članica](#) diljem Estonije.

NVO surađuje s [Nacionalnom zakladom civilnog društva](#) i s [Ministarstvom obrazovanja i istraživanja](#) u Estoniji i primatelj je potpore Start-up inkubatora u 2017. [NULA](#).

Ključni razvoj kompetencija, resursi za mrežno poučavanje i učenje

Uz mnoge školske obrazovne sustave koji se odjednom prebacuju na internetske časove, dijelimo neke veze kako bismo pomogli nastavnicima i motivirali ih.

Opći savjeti za dizajn i pripremu lekcija Edublogerka Kathleen Morris objavila je internetsku stranicu kao odgovor na zatvaranje škola, s ogromnim rasponom prijedloga iz cijelog svijeta o tome kako nastavnici i škole mogu pristupiti mrežnoj nastavi.

UNESCO je objavio i koristan popis obrazovnih aplikacija i platformi.

I ne zaboravite da ovaj internetski tečaj za stručno usavršavanje na formalnom ocjenjivanju također počinje 16. ožujka. Možete se javiti čak i ako propustite početak, a pretpostavljamo da će nastavnici htjeti razgovarati na mrežnim platformama.

8 ključnih kompetencija za cjeloživotno učenje:

Pismenost

U projektu [Let's cross the boundaries of primary education together](#) (Prolazimo granice osnovnog obrazovanja zajedno) nastavnici i učenici iz različitih zemalja stvorili su časopise o različitim temama kurikula. Učenici su razvili svoje komunikacijske vještine, kao i znanje iz različitih predmeta. Časopisi su dostupni na mreži i uključuju kvizove koji se mogu dovršiti lekcijama ili domaćim zadacima.

Višejezičnost

Europski centar za moderne jezike ima namjensku stranicu [New Media in Language Learning](#) (Novi mediji o učenju jezika). Puna je korisnih naputaka i ideja za nastavnike u vezi s digitalnom tehnologijom i mrežnim učenjem, uključujući [DOTS – Developing Online Teaching Skills – training kit](#) (Razvoj mrežnih nastavnih vještina – komplet za obuku).

Matematika i nauka

[European Space Agency](#) (Europska svemirska agencija) ima fantastično mjesto za obrazovanje s aktivnostima i resursima za nastavnika. Dostupna je na šest jezika.

Digitalna kompetencija

EU Code događa se u listopadu svake godine. Stranica „Teach” na internetu sadrži [Code Week linkove za mnoge različite resurse diljem Europe](#).

Osobne i društvene kompetencije

Dok je jedna škola u Hong Kongu održala virtualni sportski dan ([virtual sports day](#)), internetska knjižnica ([GoNoodle online library](#)) nudi niz zabavnih plesnih videozapisa dizajniranih za djecu različitih razina obrazovanja koja ih mogu pratiti i kretati se.

Građanska kompetencija

EU kutak za učenje ([EU Learning Corner](#)) mjesto je gdje nastavnici mogu pronaći igre, natjecanja i knjige o aktivnostima ([games](#), [competitions](#) and [activity books](#)) kako bi pomogli učenicima da otkriju EU na odgovarajući način, u učionici ili kod kuće. Web-stranica dostupna je na 24 jezika, a resursi se mogu naći po različitim temama i za različite uzraste učenika.

Poduzetništvo

„Youth Start” je europski projekt koji ima poduzetničke aktivnosti i nastavne materijale ([Entrepreneurship activities and teaching materials](#)) na sedam jezika.

Kulturna svijest i izražavanje

Mnogi europski muzeji nude internetske obilaske i obrazovne resurse, uključujući i aktivnosti učionice Kuće europske povijesti ([House of European History classroom activities](#)); dostupni su na 24 jezika.

Međunarodni praktičari C&T (kreativnost i podučavanje) nude besplatne časove drame na mreži ([free online drama lessons](#)). Nastavnici također mogu ispuniti upitnik kojim će se voditi koji će se internetski resursi stvoriti u narednim tjednima na ovoj stranici bloga COVID-19.

eTwinning

Trebaju li putanje nastavničke karijere više ruta?

Pučavanje je jedno od najvažnijih zvanja u našem društvu; međutim, tijekom zadnjih 40 godina, nedostatak nastavnika i visoke stope osipanja nastavnika stvorili su ozbiljne probleme u mnogim obrazovnim sustavima. Prema najnovijim studijama, ova situacija često odražava relativni pad gospodarskog i društvenog statusa zvanja kao i sve veće odgovornosti u poslu te povećanu složenost. Profesor Xavier Dumay ispituje nastavničke karijere “druge generacije” te bili one mogle biti rješenje.

Slika: Cory Woodward / Unsplash.com

Ti su problemi zajednički mnogim zemljama. Kao rezultat, pojavio se sve veći globalni prostor za upravljanje obrazovanjem od završetka Drugog svjetskog rata. Nastavnici su bili na agendi Organizacije za ekonomsku suradnju i razvoj (OECD) od šezdesetih godina, a najviše od devedesetih. U EU-u, poslije Ugovora iz Maastrichta iz 1991. pojavili su se programi kojima se podupirala međunarodna mobilnost i profesionalni razvoj osposobljavatelja kao i pojačani interes u okviru europske dimenzije za nacionalne kurikulume. Tijekom zadnjih desetljeća, europsko upravljanje obuhvatilo je mnogo opsežnije praćenje učenja nastavnika, putanje rada i karijere te probleme uključene u europske obrazovne sustave.

Među ključnim idejama o kojima se raspravljalo su nastavničke karijere. Uobičajeno ih se kritizira da se ne mijenjaju te da ne nude pojedincima mogućnosti za izazove i profesionalni razvoj, čime karijere postaju privlačne i stimulirajuće i nastaju problemi vezani uz traženje i zadržavanje visokokvalitetnih kandidata. Obrazovni sustavi kao oni u Singapuru, Japanu te u određenoj mjeri u Australiji ili Peruu, čini se da promiču nastavničke karijere “**druge generacije**”, s ljestvicama u karijeri koje su usmjerene na dokaz o profesionalnom razvoju i ekspertizi.

Iako se o učincima tih modela nastavničke karijere druge generacije još u velikoj mjeri raspravlja u znanstvenoj zajednici, njihove temeljne pretpostavke potrebno je valjano ispitati.

Prvo, prisjetimo se, uz rizik da zvuči trivijalno, da su **profesionalni razvoj i početno osposobljavanje dvije strane iste kovanice** te da **bi oba trebali imati korijene u snažnom osnovnom profesionalnom znanju**, a što čini sastavni dio dijaloga između nastavničkog zvanja, istraživača i tvoraca politika. Diskursi o nastavničkim karijerama često ukazuju na interes za zapošljavanje nastavnika s nastavničkom karijerom druge generacije zbog njihovog stručnog znanja iz specijaliziranih predmeta ili profesionalnih domena, obično putem ubrzanih shema početnog osposobljavanja nastavnika. S druge strane, ove ubrzane sheme često idu ruku pod ruku sa shemama velike odgovornosti, čime se ograničavaju sposobnosti nastavnika da pridonose osnovnom znanju. Stavljanjem profesionalne ekspertize nastavnika u središte sustava uključuje povjerenje u sposobnost nastavnika da prilagode svoje profesionalne prakse složenim situacijama poučavanja na temelju resursa koje su stekli u početnom osposobljavanju, u aktivnostima stalnog profesionalnog razvoja te različitim profesionalnim iskustvima.

Drugo, **horizontalnu – a ne samo vertikalnu – mobilnost potrebno je vrednovati**. U Singapuru, na primjer, ljestvice u karijeri obuhvaćaju tri karijerne staze s mogućim mostovima između sve tri staze: staza poučavanja, staza vodstva i staza specijalista seniora. Staza poučavanja usredotočuje se na pedagoško znanje i vještine nastavnika. Obuhvaća četiri faze u razvoju karijere povezane s razinama ekspertize u području poučavanja: nastavnik senior, nastavnik vođa, nastavnik magistar i nastavnik magistar ravnatelj. Zanimljivo je da je specijalistička staza osmišljena kao doprinos od nastavničkog zvanja do razvoja osnovnog znanja za poučavanje i istraživanje te razvoj.

Treće, **profesionalizam nastavnika ne bi se trebao izjednačiti s profesionalizmom rukovoditelja**. U odnosu na profesionalni razvoj i učenje, nastavnici bi najprije trebali biti odgovorni svojim kolegama “stručnjacima”, a ne ravnateljima škola ili u pogledu pokazatelja učinkovitosti. Profesionalni je razvoj kontinuirani i dugotrajni postupak koji nije moguće smanjiti na kratkoročne ciljeve i ograničene pokazatelje. Na isti način, hijerarhije u zvanju trebaju odražavati relativne razine profesionalne ekspertize, a ne (samo) razlike između rukovodećih i operativnih funkcija.

I posljednje, a ipak važno, **za uključivanje u profesionalni razvoj potrebne su sigurne buduće perspektive koje se oslanjaju na pogodne uvjete zapošljavanja**. Sheme obračuna plaća prema radu, pri čemu napredak na ljestvicama karijere uglavnom ovisi o pokazateljima uspješnosti učenika, suprutne su tome jer nastoje gurnuti nastavnike prema kratkoročnoj fleksibilizaciji, a ne stimulirati temeljni razvoj profesionalnih sposobnosti za visokokvalitetna obrazovna okruženja.

„Moramo se potruditi da nam škole ne ostare, da nam se prije vremena ne umore i da ne ostare prosvjetni radnici, da nam djeca dolaze u školu svoje a ne naše mladosti“

Dušan Radović

